

5-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİNDEKİ OYUN VE OYUNCAK TERCİHLERİNİN İNCELENMESİ*

EXAMINING THE GAMES AND TOYS CHOICES OF CHILDREN AGED 5 TO 6 AT THEIR FREE TIME ACTIVITIES

Sema ÖZDEMİR*

*Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi Bölümü. e-posta: semaozdemir13@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların serbest zaman etkinliklerindeki oyun alanı, oyun ve oyuncak tercihlerinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 5-6 yaş grubu toplam 15 çocuk ve 2 okulöncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma, nitel bir araştırmadır. Araştırmanın verileri, okul öncesi öğretmenleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış katılımcı olmayan gözlemler ile toplanmıştır. Öğretmenlere çocukların serbest zaman etkinliklerinde hangi oyun alanlarını tercih ettikleri, oyun oynarken kullandıkları oyuncak ve materyaller ile oynadıkları oyun türlerini belirlemeye yönelik açık uçlu sorular yöneltilmiş ve bu konudaki görüşleri alınmıştır. Çocukların serbest zaman etkinliklerinde hangi oyun alanlarını tercih ettikleri, oyun oynarken kullandıkları oyuncak ve materyaller ile oynadıkları oyun türleri sınıf içinde yapılan gözlemlerle belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucu, çocukların serbest zaman etkinliklerinde oyun alanı olarak daha çok sanat köşesi, evcilik köşesi ve blok köşesini tercih ettikleri göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: serbest zaman etkinlikleri, oyun, oyuncak.

ABSTRACT

The aim of this research was to examine the games, game zones and toys choices of 5-6 year-olds preschool children at their free time activities. The participants of this study comprised of 15 children and two preschool teachers. In this qualitative research the data was collected by semi structured interviews with teachers and student observations. Open-ended questions such as "What types of toys, materials, and games do the children choice while they were playing in their free time?" were asked to the teachers. In classroom observations, the children were observed with respect to their choices of game zone, game, toys and materials while they were participating in free time activities. The results showed that children mostly choose to play at the art zone, playing house and the block corner at their free times.

Keywords: free time, game, toy.

1. GİRİŞ

Oyun insanlık tarihi boyunca her çağ ve coğrafi bölgede varlığını, eğitim ve gelişim açısından sürdürmüş önemli bir etkinliktir. Bütün çocuklar oyun oynarlar ve çevreleri ile oyun yolu ile iletişime geçerler. Oyun çocuğun bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal yönden sağlıklı gelişimi için sevgi, beslenme, uyku kadar önemli bir ihtiyaçtır (Aral, Gürsoy, Köksal, 2000). Oyunların şekli, özellikleri, oyun malzemeleri, çağdan çağa kültürden

* Bu çalışma, VI. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

kültüre değışse de çocuğun bulunduğu her yerde oyun bulunmaktadır ve oyunun değışmeyen evrensel bir özellik taşıdığı görülmektedir (Erşan, 2006).

Oyun, belli bir amaca yönelik olan veya olmayan, kurallı ya da kuralsız olarak gerçekleştirilebilen, her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı, fiziksel, bilişsel, dilsel, duygusal ve sosyal gelişimin temeli olan, gerçek hayatın bir parçası ve çocuk için en etkin öğrenme süreci olarak ifade edilmiştir (Baykoç, 1992). Başka bir açıklamada oyun, evrensel, ulusal ve kültürel sınırları olmayan, yaş gruplarına ve ırklara ayrıcalık tanımayan, zihin ve dil gelişimi için gerekli ve kültür aktarımının temel bir öğesi olarak tanımlanmıştır (Frost ve Sunderlin, 1985).

Piaget(1962) oyunu, kendiliğinden ortaya çıkan, zevk için yapılan, bir düzenleme içermeyen eğlenceli bir davranış olarak ele alarak, bilişsel gelişimin bir parçası olarak tanımlamaktadır. Vygotsky (1967) oyunun okul öncesi dönemde, gelişimin temel kaynağı ve soyut düşüncenin gelişiminde önemli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, oyunu bireyin çevre ile baş edebilmesi için kullandığı bir mekanizma olarak tanımlamaktadır.

Okul öncesi eğitim kurumları planlı ve sistemli bir şekilde çocuklara oyun imkânları sunan ve eğiten ortamlardır. Bu kurumlar çocuklar oyun oynarken aynı zamanda onlara toplumsal bir ortam hazırlamaktadır (Kandır, 2001). Çocuk oyun için yeterli ortam ve malzemeyi bulduğunda fiziksel ve bilişsel olarak yeni bir şeyler üretebilmektedir. Çünkü oyun çocuğun rahatlıkla risk aldığı, yeni şeyler yarattığı ortamdır. Çocuk çevreden öğrendikleri ile beraber kendi yeteneklerini de oyun içerisinde kullanır. Böylece oyun büyüklere çocukları daha iyi tanıma fırsatı tanır. (Poyraz, 2003).

Oyunla desteklenmeyen eğitim programlarının uygulandığı ortamlarda çocuklar daha az öğrenmekte, yaratıcı düşünceleri gelişmemektedir (Morrison, 1998). Eğitim programlarının çocuk açısından daha faydalı olabilmesi için oyun etkinliklerinin programın temeline alınması gereklidir. Eğitimciler sınıf içi etkinliklerini planlarken oyunun eğitsel özelliklerinden faydalanmalıdır.

Saracho (2001), yaptığı çalışmada eğitim ortamlarındaki oyun alanları ve köşelerinde düzenleme yapan anaokulu öğretmenlerinin sınıflarındaki çocukların okuma yazma becerilerinde gelişme olduğunu gözlemlemiştir. Çocuk gerekli ortam ve malzemeyi bulduğunda bedeniyle, hareketleriyle, duyuları, duyguları algılaması ve anlatımıyla her zaman yeni bir şeyler üretmeye yönelmektedir. Çünkü oyun çocuğun yaratma ortamıdır. Çocuk yalnız büyüklerden öğrendiğini ve gördüğünü oyuna aktarmakla kalmaz kendi yeteneklerini de bunlara katarak yeni şeyler yaratır. Oyun öğretmenlere, anne babalara çocukların gizli yeteneklerini keşfetme imkânı sağlamaktadır. Böylece çocukların eğitimlerine bu yönden katkı sağlanabilir (Poyraz, 2003; Öztürk, 2001).

Bu araştırmanın konusu, okul öncesi eğitim programında yer alan, çocukların özgürce oynadığı, yeni deneyimler kazandıkları serbest zaman etkinliklerinde, çocukların oyun alanı, oyuncak ve materyal seçimi ile oynadıkları oyun türünün incelenmesidir.

Okul öncesi eğitim programında serbest zaman etkinlikleri programın ilk etkinlikleridir. Bu etkinliklerin çocukları diğer etkinliklere ve güne hazırlama özelliği vardır. Ancak her gün serbest etkinlikle başlama zorunluluğu da yoktur. Öğretmen isterse çocukların ilgisini çekmek ya da o günkü etkinliklere çocuğu hazırlamak amacıyla serbest zaman yerine farklı bir etkinlikle de güne başlayabilir. Öğretmen serbest zaman etkinliklerinde çocukların bireysel gereksinimlerine ve ilgilerine yönelik olarak çok sayıda seçeneği aynı anda sunmalıdır. Serbest zaman etkinliklerinde çocuklar kendilerine sunulan oyun fırsatlarından istediklerini seçmekte serbesttirler. Serbest zaman etkinlikleri, ilgi köşelerinde oyun ve sanat etkinliklerinden oluşmaktadır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında ilgi köşeleri evcilik, fen ve matematik, sanat, resimli kitap, blok, müzik, kukla, eğitici oyuncak köşeleri ile amaçlar ve kazanımlar doğrultusunda düzenlenen geçici ilgi köşelerini içermektedir. Serbest zaman etkinlikleri içinde sanat etkinlikleri de yapılabilir. Bu etkinlikler yağurma maddeleri, kağıt çalışmaları, boya çalışmaları ve kolaj gibi çalışmalardan oluşur. Serbest zaman diliminde çocuklar yetişkin yönlendirmesi olmadan kendi ilgileri doğrultusunda oynayacakları köşeleri ve oyun arkadaşlarını seçerler. Köşelerde oyun olarak da isimlendirilen serbest zaman etkinlikleri çocuk oyunlarından “yapılandırılmamış oyun” kategorisi içinde değerlendirilmektedir (OÖEP, 2006).

Çocuklara serbest bir şekilde yeni deneyimler edinebileceği, zengin oyun ortamları hazırlamak önemlidir. Kaliteli oyun ortamında çocuk diğer çocuklarla, zaman zaman yetişkinlerle ve istediğinde kendi başına oynayabilmelidir. Çocuğa oyun oynama fırsatının verilmesi, oyunların mekân ve materyal olarak yeterli olması çocuğun oyundan alacağı verimi arttıracaktır.

Çocuk oyun oynadığında çevresi ile iletişime geçmektedir. Çocuğun bulunduğu ortam, çocuğa belirli oyun fırsatları sunmaktadır. Buna karşılık çocuk kişisel özelliklerini, becerilerini, sınırlarını ve deneyimlerini bu iletişime yansıtır. Bunun için oyun için düzenlenen ortamları oyunun özelliğine uygun olmalıdır. Oyun oynanacak yerin dar ya da geniş, normalden sıcak ya da soğuk, gürültülü, havasının kirli olması oyunla ulaşılmak istenen kazanımlara ulaşmayı etkiler. Okul öncesi eğitim kurumlarında, serbest zaman etkinliklerinde çocukların kullandıkları oyun alanları, blok köşesi, evcilik köşesi, kitap köşesi, sanat köşesi ve fen ve doğa köşesi, müzik köşesi, kukla köşesi ve eğitici oyuncak köşesi ve sınıfta bulunan masa, sandalye ve halılardan oluşmaktadır.

Okul öncesi dönemde çocuğun gelişimini ve eğitimini desteklemede, hayal gücünü ve yaratıcı yeteneklerini geliştirmede oyuncak ve oyun materyalleri en iyi eğitim araç gereçleridir. Çocukların yaş ve gelişim düzeyi, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanmış her türlü oyuncak ve oyun materyalleri çocuğun okul öncesi dönemde gelişiminin sağlıklı bir şekilde olmasına yardımcı olmaktadır (Kandır ve Şahin, 2011). Çocukların oynadıkları oyuncakların ve uğraşı sıklıklarının belirlenmesi, bu tercihlerinde rol oynayan fiziksel imkânlar ile cinsiyete bağlı farklılıkların ortaya çıkması açısından önemlidir. Oyun için seçilen materyaller, oynanacak oyun için uygun, sağlam, eksiksiz ve dikkat çekici olmalıdır. Serbest zaman etkinliklerinde çocukların oynadıkları oyuncaklar ilgi köşelerinde yer alan ahşap-plastik legolar, arabalar-plastik hayvan ve asker maketleri, mutfak eşyaları, bebekler ve dolgu oyuncaklar, sanat materyalleri, eğitici oyuncaklar, kitaplar, kuklalar, fen ve matematik materyalleri ile müzik ve ritm aletleri gibi farklı türde oyuncak ve materyali içermektedir.

Bazı oyun teorisyenleri çocukluk döneminde yapılan etkinliklerin ve uğraşların hemen hemen bütünü oyun olarak kabul etmektedir (Bergen, 1988). Bazı teorisyenler ise bir etkinliğin oyun olarak değerlendirilebilmesi için kesin tanımlar getirmiş ve çocukların oyun uğraşlarını kategorilere ayırmışlardır (Parten, 1933; Rubin vd., 1978; Smilansky, 1968). Piaget (1962) 'nin oyun sınıflaması: - Alıştırma Oyunu – Sembolik Oyun - Kurallı Oyun olmak üzere üç boyutta ele alınmıştır. Piaget çalışmalarında özellikle sembolik oyunun bilişsel gelişim için önemini vurgulamaktadır. Smilansky (1968) oyun sınıflamasında, Piaget gibi, bilişsel gelişim evrelerini temel alarak, sembolik oyunun önemini belirtmiştir. Smilansky'nin oyun sınıflaması dört boyutludur. Bunlar: İşlevsel Oyun, inşa oyunu, dramatik oyun, kurallı oyundur.

Oyun türünün belirlenmesinde çocuğun bulunduğu oyun alanı, materyaller ve fiziksel olarak meşgul olduğu işe bakılır. Yapı-inşa oyunları, sosyal oyun, taklit, keşfedici oyunlar, işlevsel oyun ve sembolik oyun bu kategoriler içerisinde öne çıkan diğer oyun türleridir.

1.1. Amaç

Bu araştırma, okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların serbest zaman etkinliklerindeki oyun alanı, oyuncak ve materyal seçimleri ile oynadıkları oyun türünü belirlemek amacı ile yapılmıştır.

Bu genel amaç doğrultusunda alt amaçlar şöyle belirlenmiştir:

*Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocuklar serbest zaman etkinliklerinde hangi oyun alanlarını tercih etmektedirler?

*Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocuklar serbest zaman etkinliklerinde hangi oyuncak ve materyalleri tercih etmektedirler?

*Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocuklar serbest zaman etkinliklerinde hangi oyunları oynamaktadırlar?

*Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların serbest zaman etkinliklerinde tercih ettikleri oyun alanı, oyuncak ve materyaller ile oynadıkları oyun türleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

*Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların serbest zaman etkinliklerindeki oyun alanı, oyun ve oyuncak tercihleri ile ilgili görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma deseni, çalışma grubu, geçerlik ve güvenilirlik ile verilerin toplanması konularında bilgi verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Deseni

Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, araştırma yapılan veya yapılması düşünülen kişilerin tecrübelerinden doğan anlamların sistematik olarak incelenmesinde tercih edilir. Nitel araştırma yöntemleri, araştırmanın gerçekleştirildiği doğal ortamı anlamaya, tanımaya ve sonuçlara olan etkilerini açıklamaya duyarlı olduğundan eğitsel gerçekleri çok boyutlu olarak ortaya koyma imkânı tanır. Bu yönleri ile de eğitim araştırmalarına zenginlik katar (Işıkoğlu, 2005). Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışmasıdır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Kırşehir ili merkezinde İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı bir bağımsız anaokuluna devam eden 7 erkek, 8 kız olmak üzere toplamda 15 çocuk ve 2 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmaya dâhil edilecek sınıfın belirlenmesinde gönüllülük esas alınmıştır. Çalışmaya katılan Kelebekler sınıfında ki 15 çocuktan on tanesi 6 yaş grubu, beş tanesi de 5 yaş grubudur. Çocuklar okula düzenli olarak devam etmektedirler. Sınıfta iki öğretmen vardır. Öğretmen R. sınıf öğretmeni olarak, öğretmen Z.'de yardımcı öğretmen olarak görev yapmaktadır. Öğretmen R. Okul Öncesi Öğretmenliği lisans programından mezunu olup 11 yıldır öğretmenlik yapmaktadır. Öğretmen Z. kız meslek lisesi Çocuk Gelişimi Bölümü mezunudur ve 5 yıldır öğretmenlik yapmaktadır. Öğretmenlerin ikisi de bayandır. Gözlem yapılan Kelebekler sınıfında evcilik, fen ve matematik, resimli kitap, blok, müzik, kukla ve eğitici oyuncak köşeleri bulunmaktadır. Bu ilgi köşelerinden evcili köşesinde mutfak eşyaları, bebekler, doktor malzemeleri ve köşede halı ile minderler

yer almaktadır. Blok köşesinde yapı-inşa oyun materyalleri, bloklar ve legolar, plastik hayvan ve askerler durmaktadır. Kitap köşesinde az sayıda hikaye kitabı bulunmakta ve kitapların büyük kısmı öğretmen dolabında yer almaktadır. Fen ve matematik köşesinde terazi, dünya maketi, büyüteç ve mevsimlerle ilgili resimler vardır. Sınıfta ayrıca bir sanat köşesi yoktur ve çocuklar sanat etkinliklerini masa ve sandalyelerde yapmaktadırlar. Tüm çocukların kendi dolaplarında kendi malzemeleri vardır ve sanat etkinlikleri için herkes kendi malzemesini kullanmaktadır. Sınıf içinde bulunan müzik köşesinde materyaller çocukların ulaşamayacağı yükseklikte durmaktadır. Çocuklar bu materyallere öğretmen yardımıyla ulaşabilmektedirler. Eğitici oyuncak köşesinde yer alan materyaller de kutular içinde dolapların üzerinde durmaktadır ve çocuklar oynamak istediklerinde öğretmen tarafından kontrollü olarak verilmektedir. Serbest zaman etkinlikleri süresince diğer materyaller çocukların kullanımına açık olup, çocuklar istedikleri oyuncak ile oynamakta ve istedikleri etkinliğe katılmakta serbesttirler.

2.3. Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın geçerlik ve güvenilirlik açısından zayıf kalmaması için yapılan gözlem ve görüşme yöntemleri birlikte kullanılmış ve alan yazınla ilişkilendirilerek *Çeşitleme (Triangulation)* yapılmıştır. Nitel araştırmalarda verilerin birden fazla yöntemle elde edilmesi ve bu verilerin ulaşılan sonuçlarının geçerliğini ve tutarlığını teyit etmede ve desteklemede kullanılması, çeşitleme kavramına bir örnek oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Yıldırım ve Şimşek (2005) araştırmacıların çeşitleme stratejisini kullanmasını ve araştırmanın ve sonuçlarının inandırıcılığını arttırmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Nitel araştırmada geçerlik için görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer vermek ve bunlardan yola çıkarak sonuçları açıklamak önemli olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu araştırmada da verilerin elde edildiği öğretmen görüşlerinden birebir alıntı yapılarak geçerlik arttırılmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada nitel veriler, yarı-yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış katılımcı olmayan gözlem yolu ile elde edilmiştir.

2012-2013 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, araştırma kapsamında belirlenen anaokuluna gidilerek, okul idarecileri ve öğretmenler ile görüşülmüş, araştırmanın konusu ve amacı anlatılmıştır. Gönüllülük esasına dayalı olarak, öğretmenlere yapılacak olan gözlem ve görüşmelerle ilgili bilgi verilmiştir. Araştırma için gönüllü olan 5-6 yaş grubu öğretmenleri ve öğrenciler belirlenmiştir.

Yapılandırılmamış gözlemlerde çalışmalar, davranışın gerçekleştiği doğal ortamlarda yapılır. Katılımcı olmayan gözlem yaklaşımında gözlemci, dışarıdan hiçbir etki etmeksizin gözlem yapmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırma kapsamında Kelebekler sınıfında Şubat 2013 tarihinde başlayan gözlemler, Nisan 2013 tarihinde sona erdirilmiştir. Gözlemler çocukların haftanın üç günü serbest zaman etkinlikleri ile sınırlı tutulmuş ve kayıt altına alınmıştır. Serbest zaman etkinliklerinin süresi yaklaşık 45 dakika ile 1 saat arasında değişmektedir. Böylece her çocuk haftada ortalama 10 dakika olmak üzere, 6 hafta boyunca yaklaşık 60 dakika gözlemlenmiştir.

Görüşmenin, sosyal bilimlerde yapılan araştırmalarda kullanılan en yaygın veri toplama yöntemi olduğu ve bu durumun görüşme yönteminin; bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine,

duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede oldukça etkili bir yöntem olmasından kaynaklandığı belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmaya gönüllü olarak katılan 5-6 yaş grubu öğretmenleri ile yapılan bireysel görüşmeler, yarı yapılandırılmış açık uçlu görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunda, çocukların serbest zaman etkinliklerinde hangi oyun alanlarını tercih ettikleri, oyun oynarken kullandıkları oyuncak ve materyaller ile oynadıkları oyun türlerini belirlemeye yönelik açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Araştırma makalelerinde bu bölümde yöntem kısmı yer almalı ve aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Problem ile seçilen araştırma yöntemi arasında bağ kurulmalıdır. Probleme, araştırmacı/araştırmacıların hangi kuramsal/kavramsal açıdan yaklaştıkları gerekçeleri ile birlikte belirtilmelidir. Kullanılan araştırma yönteminin seçilme gerekçesi açıklanmalıdır. Bütün veri toplama araçlarının geçerliliği ve güvenilirliği belirtilmelidir. Bunlar (anket formları, mülakat protokolleri, testler vb.) gerekli olduğu durumlarda aynen, örneklenmesi durumunda okuyucunun anlamasını kolaylaştırıcı ve değerlendirmesine imkân tanıyıcı biçimde sunulmalıdır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, gözlem sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda çocukların serbest zaman etkinliklerinde oyun oynadıkları alanlarda geçirdikleri zaman dilimleri, oyuncak ve materyallerle oynadıkları süreler ve bu sürede oynadıkları oyun türleri frekans/yüzde olarak belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen görüşlerinden kesitlere yer verilmiştir.

3.1. Çocuklarının Serbest Zaman Etkinliklerinde Oyun Alanı Seçimlerine İlişkin Bulgular

Yapılan gözlem sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde, çocuklar serbest zaman etkinliklerinde zamanlarının, % 22.4'ünü sanat köşesinde, % 21.6'sını evcilik köşesinde, %19.6'sını blok köşesinde, %17.1'i eğitici oyuncak köşesinde, % 6.2'sini kukla köşesinde, % 5.6'sını kitap köşesinde, % 3.7'sini müzik köşesinde ve % 3.4'ünü fen ve matematik köşesinde geçirdikleri belirlenmiştir.

Serbest zaman etkinliklerinde kız çocukları zamanlarının, % 32.7'sini evcilik köşesinde, % 20.6'sını sanat köşesinde, % 14.5'ini eğitici oyuncak köşesinde, % 8.3'ünü blok köşesinde, % 6'sını kukla köşesinde, % 6'sını kitap köşesinde, % 5.6'sını müzik köşesinde ve % 3.9'unu fen ve matematik köşesinde geçirmişlerdir.

Serbest zaman etkinliklerinde erkek çocukları zamanlarının, % 32.6'sını blok köşesinde, % 22.1 sanat köşesinde, % 20'sini eğitici oyuncak, % 9'unu evcilik köşesinde, % 6.4'ünü kukla köşesinde, % 5.4'ünü kitap köşesinde, % 2.8'ini fen ve matematik köşesinde, % 1.4'ünü de müzik köşesinde geçirmişlerdir.

5-6 yaş grubu öğretmeni R'nin serbest zaman etkinliklerinde çocukların tercih ettikleri oyun alanları ile ilgili görüşleri alınmış ve görüşlerinden kesitler aşağıda sunulmuştur.

“Çocuklar resim yapmayı çok sevdikleri için sanat çalışmalarıyla çok zaman geçiriyorlar. Erkek çocuklar daha çok blok köşesinde ve eğitici oyuncak köşesinde zaman geçirirler. Kız çocuklar evcilik oynamayı çok sevdikleri için daha çok evcilik köşesinde ve sanat etkinlikleri ile zaman geçirirler”.

5-6 yaş grubu öğretmeni Z'nin serbest zaman etkinliklerinde çocukların tercih ettikleri oyun alanları ile ilgili görüşleri alınmış ve görüşlerinden kesitler aşağıda sunulmuştur.

“Erkek çocuklar daha çok blok ve eğitici oyuncak köşesinde zaman geçirirler. Bazen evcilik köşesinde de oynarlar. Diğer köşelerde daha az zaman geçirirler. Kızlar evcilik köşesinde oynamaktan hoşlanırlar. Çocukların hepsi resim yapmayı çok seviyorlar. Bu nedenle hem kızlar hem de erkekler serbest zaman etkinliklerinde bol bol sanat çalışması yaparlar”.

3.2. Çocuklarının Oyun Oynadığı Alanlardaki Oyuncak ve Materyal Seçimine İlişkin Bulgular

Yapılan gözlem sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde, çocuklar serbest zaman etkinliklerinde zamanlarının, %18.3'ünü sanat materyalleri, % 16'sını eğitici oyuncaklar, % 12.7'sini mutfak eşyaları, % 12.6'sını ahşap-plastik legolar, % 12.3'ünü bebekler ve dolgu oyuncaklar, % 9.4'ünü arabalar, plastik hayvan ve asker maketleri, % 5.5'ini kitaplar, % 5.1'ini fen ve matematik materyalleri (su, büyüteç, kum saati ve taşlar), % 4.4'ünü kuklalar, % 3.3'ünü müzik ve ritm aletleri ile oynayarak geçirdikleri belirlenmiştir.

Serbest zaman etkinliklerinde kız çocukları zamanlarının, % 19.3'ünü mutfak eşyaları, % 19.3'ünü bebekler-dolgu oyuncaklar, % 19.1 sanat materyalleri, % 15.6 eğitici oyuncaklar, % 6.8'ini ahşap-plastik legolar, % 5.6'sını kitaplar, % 4.5'ini kuklalar, % 3.9'unu su, büyüteç, kum saati ve taşlar, % 3.5'ini arabalar, plastik hayvan ve asker maketleri, % 3.5'ini müzik ve ritm aletleri ile oynayarak geçirdikleri belirlenmiştir.

Serbest zaman etkinliklerinde erkek çocukları zamanlarının, % 19.2 ahşap plastik legolar, % 18.3 eğitici oyuncaklar, % 17.3 sanat materyalleri % 16.1 arabalar plastik hayvan ve asker maketleri, % 6.4'ünü su, büyüteç, kum saati ve taşlar, % 5.4'ünü kitaplar, % 5.2'sini mutfak eşyaları, % 4.2'sini bebekler-dolgu oyuncaklar, % 4.2'sini kuklalar, % 3'ünü müzik ve ritm aletleri ile oynayarak geçirdikleri belirlenmiştir.

5-6 yaş grubu öğretmeni R'nin serbest zaman etkinliklerinde çocukların tercih ettikleri oyuncak ve materyallerle ilgili görüşleri alınmış ve görüşlerinden kesitler aşağıda sunulmuştur.

“Erkeler sınıftaki plastik askerleri ve hayvanları çok seviyorlar. Bu oyuncaklarla kendilerine silah, kılıç, koruyucu kalkan yapıyorlar. Eğitici oyuncak köşesindeki oyuncaklar ve yapbozlarda en çok oynadıkları oyuncaklar arasındadır. Sanat çalışmalarında da erkekler sulu boya çalışmalarını çok severler.

Kızlar en çok doktor malzemeleri, mutfak malzemeleri ve bebeklerle oynarlar. Masa oyuncakları, yap-boz ve pazıl tarzı oyuncakları çok seviyorlar. Sanat etkinliklerinde keçeli boya kalemleri ile resim yapmaktan çok hoşlanıyorlar”.

5-6 yaş grubu öğretmeni Z'nin serbest zaman etkinliklerinde çocukların tercih ettikleri oyuncak ve materyallerle ilgili görüşleri alınmış ve görüşlerinden kesitler aşağıda sunulmuştur.

“Çocuklar sanat çalışmalarında en çok sulu boya ve keçeli kalemleri kullanırlar. Blok köşesindeki Legolar, eğitici oyuncak köşesindeki yapbozlar ve evcilik köşesindeki mutfak malzemeleri en çok oynadıkları oyuncaklar arasındadır ayrıca sınıftaki plastik askerleri ve hayvanları da çok seviyorlar”.

3.3. Çocuklarının Oynadıkları Oyun Türüne İlişkin Bulgular

Bu araştırmada çocukların oynadıkları oyunlar, okul öncesi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler ve sınıf içerisinde yapılan gözlemler doğrultusunda, yapı inşa oyunları, dramatik oyunlar (asker ve savaş oyunları, evcilik), masa oyunları, sanat çalışmaları, diğer (kuralsız oyun, kovalamaca, itiş-kakış) oyunlar olarak sınıflandırılmıştır.

Yapılan gözlem sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde, çocuklar serbest zaman etkinliklerinde zamanlarının, % 29.1'ini dramatik oyunlar (% 18.3 evcilik, % 10.8 asker ve savaş), % 23'ünü sanat çalışmaları, % 20'sini masa oyunları, % 18.2 yapı inşa oyunları, % 9.6'sını diğer (kuralsız oyun, kovalamaca, itiş-kakış oyunları) oyunları oynayarak geçirdikleri belirlenmiştir.

Serbest zaman etkinliklerinde kız çocuklarının zamanlarının, % 30.8'ini dramatik oyunlar, % 23.9'unu sanat çalışmaları, % 20'sini masa oyunları, % 15'ini yapı-inşa oyunları, % 10.2'sini diğer oyunları oynayarak geçirdikleri belirlenmiştir.

Serbest zaman etkinliklerinde erkek çocuklarının zamanlarının, % 27.3'ünü dramatik oyunlar, % 22.3'ünü yapı-inşa oyunları, % 21.9'unu sanat çalışmaları, % 20.2'sini masa oyunları, % 9.2'sini diğer oyunları (kuralsız oyun, kovalamaca, itiş-kakış) oynayarak geçirdikleri belirlenmiştir.

5-6 yaş grubu öğretmeni R'nin serbest zaman etkinliklerinde çocukların oynadıkları oyun türü ile ilgili görüşleri alınmış ve görüşlerinden kesitler aşağıda sunulmuştur.

“Çocukları çoğunlukla dramatik oyunlar oynarlar. Erkek çocuklar, asker, polis, robot olurlar, kızlar anne, bebek, abla, doktor, hemşire ya da öğretmen rollerine girerler. Masa oyunları ve yapı inşa oyunları çocukların en çok oynadıkları oyunlardandır”.

5-6 yaş grubu öğretmeni Z'nin serbest zaman etkinliklerinde çocukların oynadıkları oyun türü ile ilgili görüşleri alınmış ve görüşlerinden kesitler aşağıda sunulmuştur.

“Erkek çocukları genellikle asker ve savaş oyunları oynarlar. Asker, polis, hürsüz olmaktan birbirlerini yakalamaktan çok hoşlanırlar. Blok köşesinde de yapı inşa oyunları oynarlar. Arabaları için garajlar, yollar ve tüneller yaparlar. Çocuklar bu oyunları genellikle kendi hemcinsleri ile oynarlar. Ara sıra kızlarla doktorculuk yada evcilik oynadıklarında da baba yada ağabey rollerini üstlenirler.

Kızlar evcilik, öğretmenlik, doktorculuk ve dans etmek gibi farklı oyunlardan hoşlanırlar. Her oyunda farklı rollere girerler. Bu roller farklı bir etkinliğe başladıklarında da devam eder. Örneğin evcilik köşesinde başlayan dansçı kız rolü sanat etkinliklerinde de devam eder ve dansçı oldukları için sanat çalışması yaparken ayağa kalkarak bir anda dans etmeye başlarlar. Kız çocuklar öğretmenlerini taklit etmekten hoşlanırlar ve yazı tahtasına yazı yazmayı da çok severler. Bu oyunlarda genellikle kendi cinsiyetinden arkadaşları ile oynarlar. Bazı oyunlarda erkelerle birlikte oynayarak onlardan yardım isterler”.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmada, okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların serbest zaman etkinliklerindeki oyun alanı, oyuncak ve materyal seçimleri ile oynadıkları oyun türleri belirlenmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda, okul öncesi eğitim kurumlarında serbest zaman etkinliklerinin, sabah ilk etkinlik olarak planlandığı ve bu etkinliğe yaklaşık 45 dakika ile 1 saat arasında zaman ayrıldığı görülmüştür.

Çalışmada okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların serbest zaman etkinliklerinde kullandıkları oyun alanları, blok köşesi, evcilik köşesi, kitap köşesi, sanat köşesi ve fen ve doğa köşesi, müzik köşesi, kukla köşesi, eğitici oyuncak köşesi olarak belirlenmiştir. Çocukların serbest zaman etkinlikleri sırasında zamanlarının büyük bir bölümünü sanat, evcilik, blok ve eğitici oyuncak köşesinde geçirdikleri belirlenmiştir. Kız çocukları zamanlarının büyük bölümünü evcilik ve sanat köşesinde geçirirken, erkek çocuklar da zamanlarının büyük bir kısmını blok ve sanat köşesinde geçirmişlerdir. *Okul öncesi öğretmenleri de, çocuklar tarafından en çok tercih edilen ilgi köşelerinin evcilik köşesi, blok köşesi ve eğitici oyuncak köşesi olduğunu, kızların daha çok evcilik köşesinde, erkeklerinde blok ve eğitici oyuncak köşesinde oynadıklarını ve tüm çocukların serbest zaman etkinlikleri içerisinde sık sık sanat çalışması yaptıklarını belirtmişlerdir. Sınıf içinde yapılan gözlemlerde, erkek çocukların evcilik köşesinde oynamak istemelerine rağmen, kızlar tarafından bu köşede istenmedikleri, mutfak eşyaları ve bebeklerle kızlar oynar diye düşündükleri için bu köşede çok fazla zaman geçirmediği görülmüştür.*

Serbest zaman etkinliklerinde kızlar ve erkekler tarafından en az tercih edilen, çocukların zamanlarının küçük bir kısmını geçirdikleri köşeler müzik köşesi ile fen ve matematik köşesi olmuştur. *İlgi köşelerinde oyunun sosyal beceri gelişimine katkısı önemsendirken, bilişsel süreçlere katkısı çok fazla dikkate alınmamaktadır. Okul öncesi eğitim programında önerildiği için sınıflarda yer verilen ilgi köşelerinden müzik, fen-matematik ve kitap köşeleri materyal yetersizliği, öğretmen müdahalesi, materyallerin ulaşılabilmemesi gibi nedenlerle çocukların ilgisini çok fazla çekmemektedir.*

Erşan (2006), okul öncesi eğitim kurumuna devam eden altı yaş grubundaki çocukların oyun ve çalışma ile ilgili algılarının incelenmesi amacıyla yaptığı araştırmadan elde edilen bulgulara göre, aktivitenin yapıldığı mekanın (yerde veya masada) çocukların oyun ve çalışma ile ilgili algılarında belirleyici bir etkisi olmadığını ve çocukların oyun ve çalışma algılarında cinsiyetlere göre bir farklılık bulunmadığını göstermiştir. Sonuçlara göre çocukların daha çok kullanılan materyalin oyuncak veya gerçek malzeme olmasından ve ortamda öğretmenin bulunup bulunmayışından etkilendikleri belirlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenleri de çocukların serbest zaman etkinliklerinde en çok tercih ettikleri oyun alanlarının evcilik köşesi, blok köşesi, eğitici oyuncak köşesi ve sanat köşesi olduğunu belirtmişlerdir.

Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların serbest zaman etkinliklerinde oynadıkları oyuncaklar ahşap-plastik legolar, arabalar-plastik hayvan ve asker maketleri, mutfak eşyaları, bebekler ve dolgu oyuncaklar, sanat materyalleri, eğitici oyuncaklar, kitaplar, kuklalar, müzik ve ritim aletleri olarak belirlenmiştir. Çocukların zamanlarının büyük bir kısmını, sanat materyalleri, eğitici oyuncaklar, mutfak eşyaları, ahşap-plastik legolar, bebekler ve dolgu oyuncaklar ile oynayarak geçirdikleri görülmüştür. Kız çocuklarının daha çok mutfak eşyaları, bebekler-dolgu oyuncaklar ve sanat materyaller ile zaman geçirdiği, erkek çocukların da ahşap plastik legolar, sanat materyalleri ve eğitici oyuncaklar ile daha çok oynadıkları belirlenmiştir.

Carter ve Levy (1998), cinsiyetin, okul öncesi çocuklarında oyuncak ve aktivite tercihinin etkisini inceledikleri araştırmalarında, toplam 60 çocuğa 24 çift oyuncak resmi gösterilerek çocuklardan hangi oyuncak çiftini seçtiklerini mümkün olduğunca hızlı bir şekilde göstermeleri istenmiştir. Sonuçta cinsiyetin oyuncak ve aktivite tercihlerinde önemli etkisi olduğu ve bu etkinin yaşla doğru orantılı olarak arttığı ortaya çıkmıştır.

Okul öncesi öğretmenleri de, çocukların en çok tercih ettiği ilgi köşelerinde yer alan legolar, plastik oyuncaklar, yapbozlar ve evcilik köşesindeki malzemelerin çocuklar tarafından çok kullanıldığını, çocukların sanat çalışmalarında da sulu boya ve keçeli boyalarla resim yapmaktan hoşlandıklarını belirtmişlerdir.

Aksoy (1990) ve arkadaşları tarafından çocukların oyuncak tercihinde cinsiyetin etkili olup olmadığı üzerine yapılan araştırma sonucunda çocukların belli oyun ve oyuncakları cinsiyetlerine göre seçtikleri fakat zeka, dramatisasyon, yapı oyuncakları gibi oyunlarda cinsiyet ayrımı olmadığı saptanmıştır. Çocuklar aynı cinsten olan arkadaşlarıyla oynarken kendi cinslerine özgü oyuncakları, karşı cinsten arkadaşlarıyla oynarken ortak oyuncakları tercih ettikleri belirlenmiştir.

Serbest zaman etkinliklerinde çocukların çok az oynadıkları oyuncak ve materyaller müzik ve ritim aletleri olarak belirlenmiştir. Sınıfta bulunan müzik köşesindeki, müzik ve ritim aletlerinin sayıca yetersiz olması, farklı türde materyalin olmaması ve çocukların bunları amaç dışında kullanmaları nedeniyle öğretmenin sürekli uyarması sonucunda kız ve erkek çocukların en az tercih ettikleri oyuncak ve materyal müzik ve ritim aletleri olmuştur.

Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların serbest zaman etkinliklerinde oynadıkları oyunlar, yapı inşa oyunları, dramatik oyunlar (asker ve savaş oyunları, evcilik), masa oyunları, sanat çalışmaları, diğer (kuralsız oyun, kovalamaca, itiş-kakış) oyunlar olarak sınıflandırılmıştır. Çocukların serbest zaman etkinliklerinde en çok oynadıkları oyunlar, dramatik oyunlar, sanat çalışmaları ve masa oyunları olarak belirlenmiştir. Kız çocukları zamanlarını en çok dramatik oyunlar oynayarak ve sanat çalışmaları yaparak geçirirken, erkek çocukları zamanlarını dramatik oyunlar ve yapı-inşa oyunları oynayarak geçirmişlerdir.

Güney (2002) okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocukların bilişsel üslupları ve oyun davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada yer alan değişkenler; bilişsel üslup (alana bağımlı / alandan bağımsız), oyun çeşitleri ve çocukların her oyun çeşidinde gösterdikleri oyun davranışlarıdır. Araştırma 19'u kız, 11'i erkek toplam 30 çocukla yapılmıştır. Her bir çocuk serbest oyun saatinde günde on dakika olmak üzere beş gün boyunca gözlenmiştir. Araştırmada oyun gözlem formu ve bilişsel üslup ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, oyun seçiminde bilişsel üslubun belirleyici bir etkisi olmadığını göstermiştir. Ancak çocukların yaş düzeylerinin, oynadıkları oyun türünü etkilediği ve 5-6 yaş çocuklarının daha çok dramatik oyunu tercih ettikleri belirlenmiştir.

Connoly ve Doyle (1984), çocuk oyunlarından dramatik oyunun ve dramatik olmayan oyunların, çocukların toplum kurallarını anlamasına, uyum göstermesine ve topluallaşmasına etkisini incelemiştir. Araştırmaya üç-altı yaş arası toplam 91 çocuk katılmıştır. Dramatik oyunun, dramatik olmayan oyunlara göre çocuğun toplum kurallarını öğrenmesine ve gündelik yaşantısına geçirmesine daha etkili olduğu bulunmuştur. Arkadaşları ile etkileşim içinde olan çocuklar toplum rollerini ve kuralları daha iyi öğrenmektedirler. Riley ve Jones (2007) kızların işbirliğine dayalı oyunları sevdiklerini, erkeklerin ise yarışma tarzı oyunları tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Çocukların serbest zaman etkinliklerinde zamanlarının küçük bir kısmını da kuralsız oyun, kovalamaca, itiş kakış oyunları ile geçirdikleri belirlenmiştir. Öğretmenin sınıfta bu oyunların oynanmasına izin vermemesi nedeniyle çocukların bu oyunları öğretmenin sınıfta olmadığı zamanlarda oynadıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca bu oyunlarda kızlar ve erkeklerin birlikte oynadığı görülmüştür.

Fabes, Martin and Hanish (2003) yapmış oldukları araştırmada çocuk oyunlarının, çocuğun cinsiyetine ve oyun arkadaşının cinsiyetine göre nasıl değiştiğini incelemiştir. On iki anaokulunda, ortalama yaşları 52 aylık olan 203 çocuk (97 erkek 106 kız) üç yıl boyunca serbest oyunları sırasında gözlenmiştir. Araştırmaya her yıl daha önce katılmayan çocuklar hedef çocuklar olarak alınmıştır. Gözlemler anaokullarının açık olduğu yedi ay boyunca hafta içi her gün yemek ve uyku saatleri dışında yapılmıştır. Yapılan gözlemler sonucu elde edilen

verilerde, erkek çocukların hemcinsleriyle oyunlarının, kızların oyunlarından daha hareketli ve sıradan olduğu görülmüştür. Çocuklar karşı cinsle nadiren oynamakla beraber, karma grupla etkileşimleri ¼ oranında olmuştur. Bulgular aynı yaş ve özellikteki çocukların oyun deneyimlerinin çocuğun cinsiyetine ve oyun arkadaşının cinsiyetine bağlı olarak değiştiğini doğrulamıştır.

Rubin ve arkadaşları (1983) kategorik yaklaşımlardan uzak bir şekilde oyunun kapsamını ve bir davranışın oyun sayılabilmesi için nelerin olması gerektiğini ortaya çıkarmak için çalışma yapmışlar, gerçekleştirdikleri ölçümlerle oyunun; içsel motivasyon, sonuçtan çok sürecin önemli olması, gönüllü katılım, mutluluk ve haz alma gibi özelliklerini ortaya koymuşlardır.

Okul öncesi öğretmenleri de çocukların daha çok dramatik oyunlar oynadıkları, masa oyunları ve yapı inşa oyunlarını sevdiğini ve sanat çalışmalarıyla da zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Demirdalç (2003), okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin oyun etkinliklerini planlama, uygulama becerileri ve oyuncak tercihlerini incelemiştir. Bu amaçla Çorum il merkezinde, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 95 öğretmenle görüşme ve anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin sanat ve geçici köşe hazırlamaya gereken önemi vermediklerini göstermiştir. Bununla birlikte öğretmenler, hazırladıkları planın programa uygun olmasına dikkat etmekte ve günde en az bir saat serbest oyun zamanı ayırmaktadırlar. Öğretmenler oyun için materyal hazırlamakta ancak genellikle oyun materyallerini satın almayı tercih etmektedirler.

4.1. Öneriler

- Öğretmenler çocuklara sunacakları oyun fırsatlarını önceden planlayarak, sınıf içindeki ilgi köşelerinde değişiklik yapmalı ve farklı ilgi köşelerini ön plana çıkarmalıdır.
- Öğretmenler serbest zaman etkinlikleri içerisinde kurgulanan oyun süreçlerinde bütün çocukları etkin kılmalıdır.
- Öğretmenler kız ve erkek çocuklarının birlikte oyunlarını desteklemelidirler.
- Öğretmenler çocuk oyunlarını kurgulama ve oyuna katılım konusunda çocuklarla daha fazla zaman geçirmelidir.
- Bu çalışma nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılmıştır. Bundan sonraki çalışmalar da farklı araştırma yöntemleri kullanılarak yapılabilir.
- Bundan sonraki araştırmalarda örneklem grubu değiştirilerek farklı yaş grubundaki çocukların oyun alanı, oyun ve materyal tercihleri incelenebilir.
- Amaca uygun standart ve donanıma sahip olan sınıflarda, çocukların oyun alanı, oyuncak ve materyal tercihleri incelenebilir.
- Oyun konusunda yeni ve güncel yaklaşımlar benimsenerek, yeni programlar geliştirilebilir.
- Öğretmen katılımının çocuğun oyun algılamasını etkilemeyecek şekilde düzenlenmesi, öğretmenin kendi varlığını ortamda kullanılan materyalin önüne geçmeyecek şekilde ayarlaması, sık sık yönerge vermekten ve müdahale etmekten kaçınmasının eğitimin niteliğini arttıracakı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Aksoy, C., N. Baykoç, C. Çelikoğlu, (1990). Çocukların Oyuncak Tercihlerinde Cinsiyetin Etkisinin İncelenmesi. *Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Dergisi*, 4, 59-77.

Aral, N., Gürsoy F. ve Köksal A. (2000). *Okul Öncesi Eğitiminde Oyun*. İstanbul: Turan Ofset.

Baykoç Dönmez, N. (1992). Çocuğun Sosyal ve Duygusal Gelişiminde Oyunun Rolü. *Okul Öncesi Dergisi* 43, 10-12.

Bergen, D. (1988). *Play as a Medium for Learning and Development*. Portsmouth, NH: Heinemann Educational Books, Inc.

Carter, B., G. Levy, (1998). "Cognitive Aspects of Early Sex Role Development: The Influence of Gender Schemas on Preschoolers Memories and Preferences for Sextyped Tops and Activities". *Child Development*. 59, 782-792.

Connoly, J. A. and Doyle, A. B. (1984). Relation of Social Fantasy Play to Social Competence in Preschoolers. *Developmental Psychology*. 20(5), 797-806.

Demirdalç, A. (2003). *Çorum İl Merkezinde Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Oyun Etkinliklerini, Planlama, Uygulama ve Oyuncak Seçimi Kullanımı Becerilerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Erşan, Ş. (2006). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Grubundaki Çocukların Oyun Ve Çalışma (İş) İle İlgili Algılarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Fabes, R.A., Martin, C.L. And Hanish, L.D. (2003). "Young Children's Play Qualities in Same, Other and Mixed-Sex Peer Groups" *Society for Research in Child Development*, 74(3), 921-932.

Frost, J. L. and Sunderlin, S. (1985). *When children play*. Association for Childhood Education International, Circle Pines, MN pp. 215–219.

Güney, N. (2002). *Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Bilişsel Üslupları ile Oyun Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Işıkoğlu, N. (2005). Eğitimde Nitel Araştırma. *Eğitim Araştırmaları*, 20, 158-165.

Kandır, A. (2001). Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.

Kandır, A., F. Tezel Şahin(2011). *Okul Öncesi Dönemde Oyuncak ve Oyun Materyalleri. Eğitici Oyuncaklar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Morrison, G.S. (1998). *Early Childhood Education Today*. Upper Saddle River, New Jersey.

Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin), (2006). Milli Eğitim Bakanlığı.

Öztürk,A.. (2001). *Okul Öncesi Eğitimde Oyun*, İstanbul: Esin Yayınları.

Parten, M. (1933). Social Play Among Preschool Children. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 28, 136-147.

Piaget, J.(1962). *Play, Dreams And Imitation In Children*, New York: Norton.

Poyraz, H. (2003). *Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncaklar*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Riley JG, Jones RB. (2007). When Girls and Boys Play: What Research Tells Us, *Childhood Education*, 84(1), 38-43.

Rubin, K.H., Fein, G.G And Vandenberg, B. (1983). *Handbook of Child Psychology: Socialization Personality and Social Development*, 4, 693-774. New York: Wiley Publishing.

Rubin, K.H., Watson, K., and Jambor, T. (1978). Free Play Behaviors in Preschool and Kindergarten Children. *Child Development*. 49, p.534-536.

Saracho, O. N. (2001). Exploring Young Children's Literacy Development Through Play. *Early Child Development and Care*, 167, 103-114.

Smilansky, S. (1968). *The Effects Of Sociodramatic Play On Disadvantaged Pre-School Children*. New York: Wiley.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Vygotsky, L. (1967). Play And It's Role In The Mental Development of The Child, *Soviet Psychology*, 5, 6–18.

SUMMARY

The play, which is natural activity of childhood period and learning domain, has importance in child development. Play and toy create opportunities for children to develop their characters and abilities and prepare them to adult life. Research shows that play makes contribution to children's development of mental, emotional and psychomotor.

Early childhood education schools, which are rich environments, provide planned and systematic play opportunities and educate them. In the environments where the play is not supported by curricula, children learn less and their creative thinking is not developed.

When necessary environment and equipment are provided, children produce new things by themselves using their body, movements, and sense. Because play is an environment in which children create. Giving opportunities for children to play and having enough environment and material will increase children's productivity obtained from play. When the practices are implemented related to play in early childhood school, teachers need to know children's characteristics, determine which plays attract children's attention, and help children to benefit from plays.

This research aimed to determine the students' play area, toy and material preferences, and types of plays in preschool curriculum. The research used qualitative method including semi-structured interviews and nonparticipant and unstructured observations. The data was analyzed by using descriptive processes. For the trustworthiness of the research, the obtained was related to literature and provided triangulation.

A total of 15 children and two preschool teachers constituted research sample. The children's ages ranged from 5 to 6. The research took place in Turkey's Kirsehir province and included preschools in this city. The data was obtained by means of nonparticipation observations and semi-structured interviews. In the interview sessions, open-ended questions were preferred as follows:

What kind of plays do children prefer in their free time?

What kinds of toys and materials do children prefer when they play?

What kind of play areas do children prefer in their free time when they play?

Through the observations, what kinds of plays and play areas children prefer, their toys and materials when they play, and types of plays were observed. The observations lasted six weeks. During the this period, average observation for every child occurred 60 minutes

The obtained from the observations were evaluated and time periods spent in play areas for plays, the length of time that children play with toys and the types of plays children plays in his duration were determined.

In the free time activities, 22.4 percent of the time was used in art corner. 21.6 percent of the time was spent in play-house corner. 19.6 percent of the time was used in block corner. 17.1 percent of the time was used in educative toys corner, 6.2 percent of it in puppet corner, 5.6 percent of it in book corner, 3.7 percent of it in music corner, and 3.4 percent of it in science and math corner.

One of the teachers' views about what play areas children prefer in their free time are as follows:

“Since the children like to paint, they spend their most of time with art activities the boys mostly spend their time in block and educative toys corners. The girls mostly love playing play-house activities and spend their time in art corner.”

In addition to this, in their free time activities, 18.3 percent of their time they use for art materials, 16% of the time for educative toys, 12.7% of the time for kitchen staff, 12.6% of the time for Lego, 12.3% of time for doll and the other toys, 9.4% of the time for cars, plastic animals, soldier toys, 5.5% of the time for books, 5.1% of the time for science and math materials, 4.4% of the time for puppets, and 3.3% of the time for music and rhythm materials

One of the teachers` views about what materials children prefer in their free time are as follows:

“The children mostly use watercolor and magic markers. In the block corner, they love playing with Lego. In the educative toy corner, they love playing with puzzle, and in the play-house corner, they love playing kitchen staff. Additionally, they love playing with plastic soldiers and animals.”

What is more, in the free time activities, they use 29% of their time for dramatic plays, 18.3of their time for play-house, 23% of their time for art activities, 20% of their time for table plays, 18.2% of their time for construction work plays, 9.6% of their time fort the other plays.

One of the teachers` views about what types of plays children prefer in their free time are as follows:

“The children mostly play with dramatic plays. While the boys become soldier, police, robot, the girls become mom, baby, sister, doctor, nurse or teacher. The children mostly prefer to play table and construction work activities.”

To sum up, they result showed that the boys in the research sample mostly play in block and art corners, the girls play in house and art corners and prefer to use the materials in these corners. Also, while the boys` friend preferences are boys when they play, the girls like playing with girls. The views of the teachers were consistent with the observation data. The results imply that the models covering plays as an instruction method need to be inserted in to classroom environment.